תוספתא · מהדורת ליברמן · סדר מועד

תוספתא תענית (ליברמן)

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספתא תענית (ליברמן)

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספתא-תענית-ליברמן/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 6
פרק ג 9

פרק א

א שואלין את הגשמים עד שיצא ניסן, שנ' ויורד לכם גשם יורה ומלקוש בראשון דברי ר' מאי', וחכמים או' יורה במרחשון, ומלקוש בניסן. אמ' להם ר' מאיר הואיל ואילן עושה פירות לשנים עשר, ותבואה לששה חדשים, מה מצינו באילן שנ' בו לחדשיו יבכר, אף תבואה לחמשה עשר יום, הא למדת שיורה ומלקוש בניסן.

ב מימתיי שואלין את הגשמים, משתגיע זמנה של רביעה. אם היתה שנה חסירה, נותנין לה חסרונה, אם לאו, הולכין אחר סדרן דברי ר', רבן שמעון בן גמליאל אומ' לעולם הולכין אחר סדרן, אם היתה שנה מעוברת, נותנין לה עיבורה.

ג אי זו היא רביעה ראשונה, ר' מאיר או' ביכורה לשלשה, בנונית לשבעה, אפלה לשבעה עשר, רבי יהודה אומ' הבכירה לשבעה, בינונית לשבעה עשר, אפילה לעשרים ושלשה, ר' יוסה אומ' ביכירה לשבעה עשר, בינונית לעשרים ושלשה, אפילה לראש חדש כסליו. וכן היה ר' יוסה או' אין היחידים מתענין אלא מראש החודש.

ד אי זו היא רביעה שנייה, משתגיע זמנה של רביעה דברי ר' מאיר, וחכמים אומ' משתרד רביעה שנייה, ר' יוסה אומ' כל התלוי ברביעה, משתגיע זמנה של רביעה, וכל שאין תלוי ברביעה, משתרד רביעה שניה. רבן שמעון בן גמליאל אומ' גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה ולא פסקו, יש בהן כדי רביעה שניה. כמה גשמים יורדין ויהא בהן כדי רביעה, מלא כלי של שלשה טפחים דברי ר' מאיר, ר' יהודה או' ראשונה טפח, שניה טפחיים, ורביעה שלש' טפחים. אמ' ר' שמעון בן לעזר אין לך כל טפח וטפח שיורד מלמעלה שאין הארץ פולטת כנגדו טפחים, וכן הוא אומ' תהום אל תהום קורא וגו'. למה נקרא רביעה, שרובעת את הארץ.

ה כל אילו שאמרו אוכלין ושותין מבעוד יום, ואסורין במלאכה, ברחיצה, ובסיכה, בנעילת הסנדל, ובתשמיש המטה, היום אסור במלאכה, והלילה מותר. מניין שהיום הולך אחר הלילה, שנ' לך כנוס את כל היהודים וגו'.

ו כל אילו שאמרו אוכלין ושותין משחשיכה, מותרין במלאכה, ברחיצה, ובסיכה, בנעילת הסנדל, ובתשמי' המטה, אוכלין ושותין עד שיאור המזרח דברי ר', רבי לעזר בי ר' שמעון או' עד קרית הגבר. ישן ועמד, אסור מיד. כל אילו שאמרו אסורין בנעילת הסנדל, יוצא מן הכרך נועל, הגיע לכרך, חולץ. וכן אתה אומ' במנודה ובאבל.

ז אי זהו יחיד, ר' שמעון בן לעזר או' לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד, תלמיד חכם, עושה, אלא אם כן מנוהו בית דין על הצבור. ר' שמעון בן גמליאל או' דבר שהו של צער, הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה, ותלמיד חכם עושה, ותבא עליו ברכה, דבר שהו של

שבח, לא כל הרוצה עצמו יחיד עושה, ותלמיד חכם עושה, אלא אם כן מנוהו בית דין על הצבור. ר' שמעון בן לעזר אומ' משם ר' מאיר, וכן היה ר' דוסא או' בדבריו. חצי תשרי מרחשון וחצי כסליו זרע, חצי כסליו טבת וחצי שבט חורף, חצי שבט אדר וחצי ניסן קור, חצי ניסן אייר וחצי סיון קציר, חצי סיון תמוז וחצי אב קיץ, חצי אב אלול וחצי תשרי חום. ר' יהודה היה מונה ממרחשון, ר' שמעון היה מונה מתשרי.

ח סדר תעניות כיצד, מוציאין את התיבה לרחובה של עיר ונותנין עליה אפר מקלה, ולא היו מתעלפין עליה, אחד יושב ומשמרה כל היום. זקן שבהם או' לפניהם דברי כיבושין, בניי, יתבייש אדם מחבירו, ואל יתבייש אדם ממעשיו, מוטב יתבייש אדם מחבירו, ואל יהא הוא ובניו מציבין ברעב, וכן הוא או' למה צמנו ולא ראית תדע, מהו משיבן, הן ביום צומכם וגו' הן לריב ומצה תצומו וגו' הכזה יהיה צום אבחרהו יום ענות אדם וגו', אלא אי זהו צום שאני רוצה בו, פתח חרצובות רשע. אם היה שרץ בידו של אחד, אפי' טובל בשילוח ובכל מימי בראשית, אינו טוהיר לעולם, השליך שרץ מידו, עלתה לו טבילה בארבעים סאה, וכן הוא אומ' ומודה ועוזב ירוחם ואו' נשא לבבינו אל כפים וגו'.

ט או' לפניהן עשרים וארבע ברכות, שמונה עשרה שבכל יום, ושש היה מוסיף.

י שביעית, סמכוס או' משפיל הרמים, היא ברכת המינין. היכן אומ', בין גואל לרופא חולים. עונין אמן על כל ברכה וברכה, תוקעין ומריעין ותוקעין, כך היו נוהגין בגבולין.

יא במקדש מה הן או', ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם, ואין עונין אמן במקדש. מנין שאין עונין אמן במקדש, שנ' קומו וברכו את ה' אלהיכם וגו'. מנין על כל ברכה וברכה ועל כל תהלה ותהלה, שנ' ומרומם על כל ברכה ותהלה, על כל ברכה ברכה, ועל כל תהלה תהלה.

יב על הראשונה הוא אומ' ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ברוך גואל ישראל, והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו וגו'.

יג וחזן הכנסת או' להם תקעו הכהנים תקעו, וחוזר ואו' להם מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם ביום הזה. תוקעין ומריעין ותוקעין. על השנייה הוא או' ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם, ברוך זוכר הנשכחות, והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו. וחזן הכנסת או' להן הריעו בני אהרן הריעו, וחוזר ואו' להן מי שענה משה ואבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם ביום הזה. תוקעין ומריעין, אחת תקיעה ואחת הרעה, אחת תקיעה ואחת הרעה, עד שיגמור את כולם, וכך הנהיג ר' חלפתא בצפורי ור' חנניא בן תרדיון בסיכני. וכשבא דבר אצל חכמים אמרו לא היו נוהגין כן אלא בשערי מזרח בלבד.

פרק ב

א ארבע משמרות עלו מן הגולה, ידעיה חרים פשחור ואמר, עמדו נביאים שבירושלם ועשאום עשרים וארבע משמרות, ובללום והטילום לתוך קלפי, בא ידעיה ונטל חמש והוא, הרי כן שש, בא חרים ונטל חמש והוא, הרי שש. בא פשחור ונטל חמש והוא, הרי שש, בא אמר ונטל חמש והוא, הרי שש. וכך התנו עמהן הנביאים שאפלו יהויריב עולה מן הגולה לא יהא אחד מכם נדחה מפניו, אלא יעשה טפילה לו. עמדו ראשי משמרות וקבעו את עצמן בבתי אבות.

ב כל משמר שיש בו ארבעה, חמשה, ששה, שבעה, שמונה, תשעה. משמר שיש בו ארבעה, שלשה מקריבין שני, שני ימים, ואחד מקריב אחד. משמר שיש בו חמשה, שלשה מקריבין שני, שני ימים, ושנים מקריבין יום אחד. משמר שיש בו ששה, חמשה מקריבין חמש' ימים, ואחד מקריב שני ימים. משמר שיש בו שבעה, כל אחד ואחד מקריב יומו, משמר שיש בו שמונה, ששה מקריבין ששה ימים, ושנים מקריבין יום אחד. משמר שיש בו תשעה, חמשה מקריבין חמשה ימים, וארבעה מקריבין שני ימים. יש מהן שקבעו עצמן לעולם, הבא בשבת, בא בשבת לעולם, לאחר שבת, לאחר שבת לעולם. יש מהן שמגדילין פעם אחת בחודש, יש מהן שמגדילין פעם אחת בשנה, יש מהן שמגדילין פעם אחת בשבוע, ויש מהן שמגדילין בכל משמר ומשמר. כל שמכיר את משמרתו ואת בית אב שלו, והוא מבתי אבות קבועין, אין אסור אלא אותו היום בלבד. כל שמכיר את משמרתו ואין מכיר את בית אב שלו, והוא מבתי אבות קבועין, אסור כל אותה שבת. כל שאין מכיר לא את משמרתו ולא את בית אב שלו, והוא מבתי אבות קבועין, אסור כל אותו חודש, ר' אומ' אומ' אני שיהא זה אסור לעולם, אלא שתקנתו קלקלתו. מפני מה אנשי משמר מותרין לשתות יין בלילות אבל לא בימים, שאם תכבד העבודה על אנשי בית אב יסמכו עליהן.

ג אנשי בית אב, לא ביום ולא בלילה, מפני שהן תדירין בעבודה. אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס, בין משחרב הבית ובין עד שלא חרב הבית, ר' יוסה או' משחרב הבית מותרין, מפני שאבל הוא להם.

ד יום שיני וחמשי הוחדו לתענית צבור, ובהן בתי דינין יושבין בעיירות, ובהן נכנסין לבתי כנסיות וקורין, ובהן מפסיקין למקרא מגלה. מה בין תענית צבור לתענית יחיד, תענית צבור אוכלין ושותין מבעוד יום מה שאין כן בתענית יחיד, תענית צבור אסורין במלאכה ברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה, מה שאין כן יחיד, תענית צבור נכנסין לבתי כנסיות וקורין, מה שאין כן בתענית יחיד, תענית צבור מוציאין את

התיבה לרחובה של עיר, מה שאין כן בתענית יחיד, תענית צבור מתפללין עשרים וארבע ברכות, מה שאין כן בתענית יחיד, תענית צבור כהנים נושאין כפיהן ארבעה פעמים ביום, מה שאין כן בתענית יחיד, תענית צבור אין מפסיקין לימים טובים הכתובים במגלה, מה שאין כן בתענית יחיד.

ה מעשה וגזרו תענית בחנוכה בלוד, אמרו לו לר' ליעזר וסיפר, לר' יהושע, ורחץ. אמ' להם ר' יהושע צאו והתענו על מה שהתעניתם. כל זמן שהיה רבן גמליאל קיים היתה הלכה נוהגת בדבריו, לאחר מיתתו של רבן גמליאל בקש ר' יהושע לבטל את דבריו, עמד ר' יוחנן בן נורי על רגליו ואמר, חזי אנא, בתר רישא גופא אזיל, כל זמן שהיה רבן גמליאל קיים היתה הלכה נוהגת כדבריו, עכשיו שמת בקשתם לבטל את דבריו. אמ' ר' יהושע אנו שומעין לך, נקבעה הלכה כדברי רבן גמליאל, ולא עירער אדם על דבריו.

ו בשבתות ובימים טובים מותר להתענות לפניהם ולאחריהם. מפני מה אילו אסורין ואילו מותרין, אילו מדברי תורה, ואין דברי תורה צריכין חזוק, ואילו דברי סופרים, ודברי סופרים צריכין חזוק. אבא יוסי בן דוסאי אומ' משם ר' יוסה הגלילי נשבע שיתענה בערב שבת הרי זו שבועת שקר.

ז תשעה באב שחל להיות בערב שבת, אוכל אדם כביצה ושותה אפי' כביצה, כדי שלא יכנס זה כשהוא מעונה, דברי ר' יהודה, ר' יוסה אומ' הרי זה מתענה ומשלים. אמ' לו ר' יוסה אי אתה מודה בתשעה באב שחל להיות אחר שבת שאוכלין ושותין מבעוד יום, מה לי נכנס לה מעונה מה לי יצא ממנה מעונה, אמ' לו לא אם אמרת בזה, שאוכלין ושותין כל היום, תאמר בזה שאין אוכלין ושו' אלא משחשיכה.

ח כשם שמתריעין על הגשמים בשאר שני שבוע, כך מתריעין עליהן בשביעית, מפני פרנסת אחרין. ומתריעין על האילן בפרס הפסח, ועל הבורות ועל השיחין ועל המערות בפרס החג, אם אין להן מה שישתו, מתריעין עליהן מיד, אי זו היא יד שלהן, יום שיני ויום חמישי. ועל כולן אין מתריעין עליהן אלא באותה הפרכיא בלבד.

ט דבר שיש בו הפסק, אפי' שלשה מתים ביום אחד זה אחר זה, אין זה דבר. שאין בו הפסק, אפי' שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה, הרי זה דבר שאין בו הפסק. אסכרה, אם מתין בה, מתריעין עליה, אם לאו, אין מתריעין עליה.

י מתריעין על הגובייי כל שהו, מפני שהיא מכה מהלכת, ר' שמעון או' אף על החגב. חרב העוברת ממקום למקום, אפי' חרב של שלום, מתריעין עליה, ואין צריך לומ' חרב של פורענות, ואין לך חרב של שלום יותר משל פרעה נכה, ושטפה את הצדיק ההוא, זה יאשיהו, שנ' וישלח אליו מלאכים מה לי ולך ואלים אמר לבהלני, מפי הקודש אני

עולה, חדל לך מאלהים אשר עמדי, זה לשון ע"ז, ולא הסב יאשיהו פניו ממנו כי להלחם בו התחפס וגו' ויורו היורים למלך יאשיהו ויאמר לעבדיו העבירוני כי החלתי מאד ויעבירוהו עבדיו מן המרכבה וירכיבוהו על רכב המשנה אשר לו ויוליכוהו ירושלם וימת ויקבר בקבר אבותיו וכל יהודה וירושלם מתאבלים על יאשיהו וגו' ויקונן ירמיהו על יאשיהו. היכן פירושו של דבר, רוח אפינו משיח ה' וגו'.

יא ועל כולם אין מתריעין עליהן אלא באותה הפרכיא בלבד, היה בסוריא אין מתריעין עליה בארץ ישראל, בארץ ישראל אין מתריעין עליה בסוריא.

יב עיר שהקיפוה גוים, או נהר, וכן ספינה המטרפת בים, וכן יחיד הנרדף מפני גוים ומפני לסטין ומפני רוח רעה, אין רשאין לסגף עצמן בתענית, שלא לשבר את כחן. וכן היה רבי יוסי אומ' אין היחיד רשאי לסגף את עצמו בתענית, שמא יפול על הצבור, ויהיו צריכין לפרנסו.

יג (פ"ג בכי"ע ובכי"ל) מעשה בחסיד אחד שאמרו לו התפלל וירדו גשמים. התפלל וירדו גשמים, אמ' לו כשם שהתפללת וירדו, כך התפלל וילכו להם, אמ' להם צאו וראו אם עומד אדם בקרן אפל ומשקשק את רגלו בנחל קדרון אנו מתפללין שלא ירדו גשמים, אבל בטוחין שאין המקום מביא מבול לעולם, שנ' ולא יהיה עוד מבול וגו' ואומ' כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי וגו'. ר' מאיר או' מבול של מים אין, אבל מבול של אש ושל גפרית, כדרך שהביא על הסדומים, יש, שנ' וה' המטיר על סדום וגו'. ר' יהודה אומר מבול של כל בשר אין, אבל מבול של יחידים יש, כיצד, נפל לים ומת, טבעה ספינתו בים ומת, הרי הוא מבולו. ר' יוסה או' מבול של כל דבר אין, אבל מבול של דבר לאומות העולם לימות המשיח יש, שנ' ואקח את מקלי את נועם ואגדע אותו להפר את בריתי אשר כרתי את כל העמים, מהו או' ותופר ביום ההוא.

יד העוברות והמניקות מתענות בתשעה באב וביום הכפורים ובשלש תעניות השניות של צבור, ושאר תעניות לא היו מתענות, ולא שינהגו את עצמן בתפנוקין, אלא שאוכלות ושותות כדי קיום הולד.

טו הרי שהיה מתענה על החולה ונתרפא, על הצרה ועברה, הרי זה משלים תעניתו.

טז הרי שהיה מתענה, ושכח ואכל, ושתה, הרי זה משלים את תעניתו. ההולך ממקום שמתענין למקום שאין מתענין, הרי זה משלים תעניתו.

יז הנכנס לעיר ומצאן שמתענין, הרי זה משלים עמהן. אי זהו הלל הגדול, הודו לאלי האלים הודו לאדוני האדונים וגו'.

פרק ג

א (פ"ד בכי"ע) בשלשה פרקים כהנים נושאין כפיהן ארבעה פעמים ביום, בשחר, בחצות, במנחה, ובנעילה דברי ר' מאיר, וחכמים אומ' במנחה ובנעילה לא היה שם נשיאות, שנ' לעמד לשרת בשם ה' הוא ובניו, מקיש בניו לו, מה הוא מעומד, ונשיאות כפים בבקר, אף בניו מעומד ונשיאות כפים בבקר.

ב שמנה משמרות תיקן משה לכהונה, ושמנה ללוייה. משעמד דוד ושמואל הרואה, עשאום עשרים וארבע משמרות כהונה ועשרים וארבע משמרות לויה, שנ' המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם, אילו משמרות כהונה ולויה. עמדו נביאים שבירושלם וקבעו שם עשרים וארבעה עמודים, כנגד עשרים וארבע משמרות כהונה ולויה, שנ' צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי, אי איפשר לומ' כל ישראל, אלא מלמד ששלוחו של אדם כמותו.

ג הגיע זמן המשמר, כהניו ולויו עולין לירושלם, וישראל שבאותו משמר, שאין יכולין לעלות לירושלם, מתכנסין לעריהן וקורין מעשה בראשית, ובטלין מן המלאכה כל אותה שבת. ר' שמעון בן לעזר או' כהנים ולוים וכלי שיר והעם מעכבין את העבודה.

ד באחד בניסן אין בו מנחה ונעילה, משם שיש בו קרבן מוסף וקרבן עצים. פרשה גדולה קורין אותה בשנים, וקטנה ביחיד, בשחרית ובמוסף דברי ר' מאיר, וחכמים אומ' כל שיש בו קרבן מוסף קורין בו מוסף, וכל שאין בו מוסף אין קורין בו מוסף. בשחרית ובמוסף נכנסין לבתי כנסיות וקורין, ובמנחה קורין על פה, רבי יהודה אומר אין היחי' קורא על פה, אלא נכנסין לבתי כנסיו' וקורין כקורין את שמע.

ה מה ראו זמן עצי כהנים והעם לימנות, שכשעלו בני הגולה לא מצאו עצים בלשכה, עמדו אילו והתנדבו עצים משל עצמן, ומסרום לצבור, וכך התנו עמהן נביאים שאפי' לשכה מלאה עצים, ואפי' עצים משל צבור, יהוא אילו מתנדבין עצים בזמן הזה, וכל שעה שירצו, שנ' והגורלות הפלנו על קרבן העצים הכהנים והלוים והעם להביא אל בית ה' אלינו לבית אבותינו לעתים מזומנים וגו', ואו' כי עזרא הכין לבבו וגו'.

ו אותן ימים אסורין בהספד ובתענית, בין משחרב הבית ובין עד שלא חרב הבית, ר' יוסה אומ' משחרב הבית מותרין, מפני שאבל הוא להם. אמ' ר' לעזר בי ר' צדוק אני הייתי מבני סנואה בן בנימן וחל תשעה באב להיות בשבת ודחינוהו לאחר שבת והיינו מתענין ולא משלימין.

ז מהו בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות, שבשעה שהושיבו מלכי יון פרדדיאות על הדרכי' שלא לעלות לירושלם, כדרך שהושיב ירבעם בן נבט, כל מי שהוא כשר וירא

חטא באותו הדור מה היה עושה, הוא מביא את הבכורים, ועושין כמין סלים ומחפן בקציעות, ונוטל את הסל ואת הבכורים ומחפן כמין קציעות, ומניחן בסלים, ונוטל את הסל ואת העלי על כתיפו ועולה, כשהגיע לאותו משמר, אמרו לו לאן אתה הולך, אמ' להם לעשות שתי קציעות הללו, שני כפין של דבילה, במכתש הלז שבפניו, בעלי זה שעל כתפי, כיון שעבר מאותו משמר, מעטרן ומעלן לירושלם.

ח מהו או' בני סלמאי הנטופתי, שבשעה שהושיבו מלכי יון פרסדדיאות על הדרכים שלא לעלות לירושלם, כדרך שהושיב ירבעם בן נבט, כל מי שהוא ירא חטא וכשר באותו הדור היה נוטל שני גזירי עצים ועושה אותן כמין סולם, ומניחן על כתיפו ועולה, כשהגיע לאותו משמר, אמרו לו לאן אתה הולך, ליטול שני גוזלות משובך הלז שבפני, בסולם זה שעל כתפי, כיון שעבר מאותו משמר, מפרקן ומעלן לירושלם. לפי שמסרו עצמן על התורה ועל המצות, לפיכך נמצא להם שם טוב וזכר טוב בעולם, ועליהם הוא אומ' זכר צדיק לברכה, ועל ירבעם בן נבט וחביריו הוא או' ושם רשעים ירקב.

ט ר' יוסה אומ' מגלגלין זכות ליום זכיי, וחובה ליום חייב. כשחרב בית המקדש בראשונה מוצאי שבת ומוצאי שביעית היה, ומשמרתו של יהויריב היתה, ותשעה באב היה. וכן בשניה. והלוים עומדין על דוכנן ואומ' וישב עליהם את אונם וגו', למחר כשיבנה הבית מהן אומ', ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם, עושה נפלאות לבדו וברוך שם כבודו וגו'.

י בתשעה בחודש הובקעה העיר בשנייה, ובראשונה בשבעה בו. אם נאמר בשבעה בחדש, למה נאמ' בתשעה בחדש, ואם נאמ' בתשעה בחודש, למה נאמ' בשבע' בחדש, אלא בשבעה בחדש כיבשו גוים את ההיכל ונטלו את העמודים ואת הים ואת המכונות, והיו מקרקרין בו שביעי, שמיני ותשיעי עד שפנה יום, וכן הוא או' אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב, לעיתותי ערב הציתו בו את האור, ונשרף עם שקיעת החמה בעשור לחודש.

יא כל שהוא מסעודת תשעה באב, אסור לוכל בשר, ואסור לשתות יין, ואסור לוכל שני תבשילין, ואסור לרחוץ, ולסוך. וכל שאינו מסעודת תשעה באב, מותר לוכל בשר, ולשתות יין, ומותר לוכל שני תבשילין, ומותר לרחוץ, ולסוך. ר' ישמע' בי ר' יוסה אומ' משם אביו כל שעה שמותר לוכל, מותר לרחוץ פניו ידיו ורגליו.

יב ואין שאילת שלום לחבירים בתשעה באב, ולהדיוטות, בשפה רפה. מתקנין מט' באב למוצאי ט' באב. עבר תשעה באב, מותרין בכולן.

יג תשעה באב שחל להיות בשבת, אוכל אדם כל צרכו, ושותה כל צרכו, ומעלה על שלחנו אפי' כסעודת שלמה בשעתו, ואין מונע מעצמו כלום.

יד אותן ימים עתידין להיות ימים טובים לישראל, שנ' כה אמר ה' צום וגו'. וכל המתאבלים עליה בעולם הזה שמחין עמה לעולם הבא, שנ' שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה וגו'.

סליק פירקא

וסליקא מסכתא